

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Summula clarissimi iurisco[n]sultissimiq[ue] viri
Raymundi**

Raimundus <de Pennaforti>

Colonie, 4.III. 1502

VD16 R 168

De eq[ui]uocatione huius no[mi]nis calix [et] materia eius

urn:nbn:de:hbz:466:1-31223

Summula Raymundi

lectay. Et p̄ exorcistas intelligimus quattuor ordines minores.
¶ Ultimo norandū de casibz. Primus est iste. vryz sacerdos facies pol-
lutōnem nocturnalem die sequenti possit celebrare missam. Ad hoc respō-
detur cum distinctōne. Nam illa pollutio quandoqz prouenit ex superabū-
dantia materie non potentis retineri in vasis seminalibus propter debi-
litatem virtutis retentive. z quando talis pollutio sic causatur tunc non
prohibet celebratōnem missę. Alio modo prouenit talis pollutio ex crapi-
la z ex supflua comestione. z illa causat peccatum mortale z prohibet cele-
bratōnem missę. nisi solemnitates ex necessitate occurrerent. Tercio proue-
nit talis pollutio ex p̄cedenti cogitatōne. z illa pollutio tantū peccat quā-
tum p̄cedens cogitatio promeruit. Nam si p̄cedens cogitatio fuit pecca-
tum veniale. tunc talis pollutio erit etiam veniale peccatum. z tunc illa
pollutio non prohibet celebratōnem missę. Si autem p̄cedens cogitatio
fuit peccatum mortale. tunc talis pollutio etiam erit peccatum mortale. z
tunc illa pollutio prohibet celebratōnem missę. ¶ Secundus casus. vtrum
sacerdos curatus peccat denegando corpus christi deuote petenti. Vel
sic. vtrum sacerdos peccat denegando corpus christi deuote penitenti. Ad
hoc respondetur q̄ sic. z ratio illius est talis. Nam qui retinet rem alteri-
us sine voluntate eius ille dicitur esse fur z peccat. sed petens corpus chri-
sti ille perit rem suam propriam. ergo talis sacerdos sic denegando cor-
pus christi fur reputatur. Vnoqz probatur. quia qui deuote petit corpus
christi ille perit salutem propriam. ergo si sacerdos sibi denegauerit tunc
pereret corpus christi. vtrum esset sibi prebendum vel non. Respondetur
q̄ licite potest ei abnegare. quia dicit beatus Augustinus q̄ singulis die-
bus sumere corpus christi nō laudo nec vitupero. Sed quilibet christia-
nus existens deuotus z sine peccatis mortalibus singulis diebus domi-
nicis potest sumere corpus christi. ¶ Tercius casus est iste. vtrum
dominicum possit denegari petenti existenti in peccato mortali. Ibi res-
pondetur cum distinctōne. nam si hoc peccatum mortale sit publicum
tunc potest illi denegare corpus dominicum als non. Et hoc p̄t̄ sic. quia
christus in cena dedit corpus suum iude Dathēi. xxvi. quem iudam im-
mediate dyabolus intrauit. sic etiam esset de alio homine qui illud vene-
rabile corpus sumeret in peccatis mortalibus. Si autē tale peccatum est
occultum tunc nō debet illi denegari corpus christi. z ratio est. quia sancta
mater ecclesia nō iudicat de occultis. sed tm̄ de manifestis. Alij sic respon-
dent pariformiter ad causam. vel talis est in peccato mortali occulte vltima
nifeste. si manifeste tunc debet sibi denegari corpus dominicum. quia als
faceret irreuerentiā tali sacramento. si autem fuerit occulte in tali peccato
mortali tunc non debet illi denegare. ¶ Quartus casus est iste. sacerdos
videns vsurarium in multitudine populi accedere ad altare timens scan-
dalu in populo abnegando sibi corpus christi. recipit duas hostias nō
consecratas z inter illas dat vnum grossum huic vsurario qui recedes ab
altari p̄cipit grossum in ore. incipitqz penitere z flere propter peccata sua
putans corpus christi esse transmutatū in grossum propter sua peccata. z
sic incipit se conuertere ad christum omnia sua bona distribuens pauperi-

bus faciendo emēdā. tunc queritur. vtrum sacerdos ille sit degradandus
 vel ab officio deponēdus. Et videt q̄ nō. q̄ p̄uertēdo peccatorē maximū
 gaudiū deo z angelis p̄parat. ergo ille sacerdos potius est colēdus q̄ de
 ponēdus ab officio z exēdicandus. Respōdet q̄ talis sacerdos ē suspēdē
 dus ab officio suo. q̄ hostias nō p̄secratas tradidit cōicātī ydolatriā cō
 mittēdo. nā homines astātes adorauerūt istas hostias tanq̄ p̄secratas. q̄
 talis sacerdos maxime peccauit. z q̄ ipse tenet p̄fiteri. p̄nia at̄ p̄plera ep̄us
 suus misericorditer p̄t fecū dispēlare. ¶ Quintus casus est iste. vtz sacer
 dos nō ieiunus in aliquibz casibz possit celebrare. R̄ndet q̄ sic. z s̄ tres
 casus in nūero. Quorū prim⁹ est iste. si sacerdos lauaret os siue faciē suaz
 et eo nesciēte deglutiret tres guttas vel quatuor tūc post hoc celebrare poss
 sit. sed sciēter facere nō debet. Scōs est. q̄n sacerdos gustat vinū z si imme
 diate expueret adhuc possit celebrare. Terc⁹ si sacerdos caret hostijs z
 post p̄rdium debet ire ad infirmos siue ad aliquē agonizantē tūc poss
 set celebrare z etiā p̄secrare. Et rō huius est ista. q̄ licet talis sacerdos de
 bilis est ad tantū diuinū officiū exequēdū z indispositus. tū vtiq̄ melius
 est infringere statutū inferioris q̄ superioris. Nā p̄ceptū est celebrare ieiun
 no stomacho. z hoc institutū est a sede ap̄lica. sed p̄ceptū superioris est p̄te
 re infirmis salutē z antidotū. id ē remediū qd ē vtz corpus xp̄i. ¶ Sex
 casus. vtrum sacerdos incidēs in paralytū in manibz vel in aliāz grauē
 infirmitatē sic q̄ hostiā nō possit eleuare. an h̄mōi sibi eēt pctm̄ R̄ndet q̄
 nō. q̄ eleuatio hostie p̄secrare nō est de eētia illius sacramēti. Sed si q̄s
 temerarie obmitteret ille mortali peccaret. q̄ infringeret formā sc̄e m̄ris
 ecclesie a sede Romana institutam. ¶ Sz diceret. quō q̄ sacerdos qui in
 cidit in paralytū in manibz ita q̄ nō potest eleuare hostiā p̄secratā debet
 se habere. an dz sumere corpus xp̄i cū tū man⁹ nō possit mouere R̄ndetur
 breuiter q̄ dz sumere cū lingua. ¶ Septim⁹ casus est iste. vtz sacerdos ves
 niēs ad medietatē misse vel vsq̄ ad canōnē. z si tūc p̄teru⁹ minister ab eo
 recederet. an tūc vltērius possit missam celebrare. R̄ndet q̄ sic. videlicet q̄
 licite z p̄ueniēter possit celebrare. q̄ maior ē vtilitas pficiēdi missam q̄ in
 respiciēdo ministrū q̄ recessit. Et simili mō ē dicēdum si fuerit incendiū
 alicui⁹ edificij sub tali p̄ditōne si iste minister recederet ab eo ipse vltērius
 potest celebrare missam. ¶ Octau⁹ casus. vtz sacerdos tenet singulis die
 bus celebrare missam. R̄ndet sub tali distinctōne. q̄ si sacerdotes sint cō
 ducti p̄ p̄mō ad celebrādū missam. tūc debet q̄tidie celebrare. nā sacerdo
 tes neminē debet defraudare. Si autē sacerdos ē curat⁹ tūc dz q̄ semp deb
 et celebrare nisi obstarēt notabile impedimētū. nam in sacra scriptura de
 om̄is viues de altari dz seruire altari. sed talis sacerdos viuit de altari tol
 lēs patrimonij xp̄i z laute viues de altari. ergo etiā debet seruire altari z
 missam q̄tidie celebrare. vt p̄z extra de celebratōe. ¶ Non⁹ casus ē iste. si
 sacerdos intēderet p̄secrare lex hostias. z eo nesciēte postea inueniret septē
 vel octo. tunc q̄ritur. vtrū om̄es illas hostias p̄secrauit vel tm̄ sex. Respō
 det s̄m̄ aliq̄s doctores q̄ ql̄bet sacerdotū p̄ eccl̄astica doctrina dz serua
 re q̄ in p̄secratōe hostiaz nūq̄ dz selimitare ad aliquē certū num̄er. pro
 p̄ter tale dubiū remouēdū. s̄ sua intētio debet esse illa q̄ om̄es hostias
 ibi positas vult p̄secrare. Alij dicūt q̄ tales hostie debēt sumi cū p̄ditōne

Summula Raymundi

scz sic dicēdo. si non es corpus xpi te vt panem manduco. Si vero es cor-
pus christi proficias in vitam eternam.

¶ De consecratione corporis et sanguinis christi

s^c tu sacerdos pparas darius s^c calici

Quando paras calicem tunc vinum purius illi

.i. puā guttā de aq̄ .i. nō fetida

Infundas. et aque modicum q̄ ⁊ illa recens sit

.i. pura .i. hostia psecrāda s^c incēso .i. celebres

Munda sit oblata. nunq̄ sine lumine cantes

.i. oblata psecrāda sacerdotes s^c hostiā

Hostia sit modica sic presbyteri faciant hanc

.i. mūda expositio huius lre darius pz in pūctis

Landida. triticea. tenuis non magna. rotunda

.i. carēs fermēto s^c psecrāda

Expers fermenti. non salsa sit hostia christi

Spernitur oblata duplex. vel a terra leuata

Fracta. vel inflata. vel discolor. aut maculata

¶ Prius autor determinauit de missis ⁊ istis q̄ p̄tinet ad missam q̄ ad miz-
mey collectay. h̄iā determinat de istis q̄ p̄tinet ad p̄secrādem corporis ⁊
sanguinis xpi. Et ponit q̄ttuor regulas. Quar p̄ma tal̄ ē. qm̄ tu paras
scz disponis calicē ad p̄ficiēdū sanguinē xpi. tūc p̄us infundas darius vt
nū qd̄ poteris respire ⁊ tūc sup̄addes modicū de aq̄ q̄ recēs ē ⁊ mūda. Se-
cūda regula talis ē. q̄ oblata d̄z ēē mūda ⁊ figurata q̄ d̄z p̄secrari. ḡ sacer-
dos volēs celebrare missam d̄z eligere oblatā purā ⁊ mūdā nō fractā. Et
talis oblata d̄z ēē de tritico ⁊ nō de siligine nec alio frumēto. Tercia regu-
la ē talis. q̄ ip̄e presbyter d̄z facere ⁊ p̄insere oblatā. Quarta regula. q̄ ip̄e
sacerdos nūq̄ d̄z celebrare diuinū officiū misse sine lumine

¶ Notādū circa lrām q̄ lra d̄t (Quā paras calicē) vñ h̄ nomen calix h̄z
plura sc̄ata. vt p̄tz in equocis. om̄ssis q̄ ad p̄ns oib; alijs sc̄atis h̄ nome
calix sumit h̄ dupl̄. Vno mō cap̄it p̄ passionē xpi. vñ in passionē habet
Mat̄h. xxvi. Pater si fieri p̄t transeat a me calix iste ⁊c. Itē alibi in sacra-
scriptura. Potestis bibere calicē quē ego bibitur̄ sum. ibi sc̄at passionem.

¶ Alio calix accip̄it p̄ isto vase in q̄ p̄ficiū corp⁹ ⁊ sanguis xpi. ⁊ sic cap̄it h̄.
¶ Sc̄do notādū. q̄ talis calix p̄m determinationē Romane ecclesie
debet in se habere materiā q̄ ē aurum ⁊ argētum. ⁊ nō d̄z in se habere mate-
riam lignēā. id ē q̄ talis nō debet ēē factus de ligno. ⁊ hoc p̄pter porosita-
tem ligni. qz als sanguis xpi p̄ poros trāsiret. qz materia lignea ē porosa ⁊
aerea. ergo calix non debet ēē ligneus ne sanguis xpi subintrans illos po-
ros lateat ibi ⁊ putrescat. vt fuit tēpore Bonifacij. Nec etiā calix debet esse
de vitris p̄pter eius fragilitatē. vt fuit tēpore Severinij. Etiam calix non
debet ēē lapideus p̄pter grossitatem ⁊ ineptitudinē illius materie. Nec etiāz

debet esse de plūbo vel de auricalco vel de cupro ppter putrefactionē illorū metalloꝝ. qz illa metalla sunt fetida z mali odoris. g ex eis nō dz fieri cas lux. ne sacerdos puocet ad vomitū. sed dz eē de argēto z auro. vt Urban⁹ instituit. vñ? Ligna bonifacius. vitrū seuerin⁹ hatebat. Post h̄ yrban⁹ argētea vasa tenebat. Sed si paupras ecclie intm̄ in aliq̄ regione dilataretur ita qz nec haberet aurz nec argētū. tūc ex dispēsātōe ipsius pape calix p̄t fieri de stāno vel auricalco. Sz in multis regionib⁹ calices sunt de cupro. qd̄ licz bñ. sed tñ adhuc requiritur qz sint deaurati

Tercio notādū. qre in p̄secratōe sanguis mixtio sit vini cū aq̄. de quo pnt assignari q̄ttuor cause. Quaz p̄ma ē. qz xps h̄ instituit in cena qñ instituebat corp⁹ z sanguinē. g vt ipm̄ imitemur tūc vinū p̄miscet aq̄ in cōsecratione sanguis xpi. Scda cā qz h̄ fit ppter vnionē xpianitatis cū xpo vt ppter h̄ qz p̄ istā p̄mixtionē fecatur vnio xpi cū ecclia. Nā tūc p̄ vinū intelligitur corp⁹ xpi. p̄ aquā aut̄ q̄ addit̄ intelligit̄ ecclia. i. xpianitas. Tercia cā est ista. qz h̄ fit ppter memoriā corpis xpi qñ de venerabili suo corpe. p̄ salute hūani gn̄is emanauit sanguis z aq̄. Quarta ē ista. qz ibi designat vnio deitatis cū humanitate q̄ sunt p̄mixta in deo. Nā p̄ vinū intelligit̄ deitas p̄ aquā aut̄ hūanitas q̄ vere st̄ ibi. qz sicut vinū in sua natura ē vigorosus z fortius aq̄. ita etiā deitas ē fortior humanitate

Quarto notādū. qz plus de vino admiscet̄ q̄ de aq̄. qd̄ fit triplici de ca. Prima. qz p̄ modicū aq̄ intelligit̄ hūanitas. sed p̄ vinū intelligit̄ deitas. mō deitas ē multo maior hūanitate vigorosior z dignior. ergo etiā multū addit̄ de vino z modicū de aq̄. Scda cā. p̄ vinū intelligit̄ sanguis xpi. et p̄ aquā intelligit̄ p̄pls dei siue ecclia. mō modicū aq̄ dz infundit̄ z multū vini. p̄ eo qz vinū trāsmutat aquā in se. sic etiā deitas p̄uertit ad se hūanitatē z nō cōuerso. iō multū de vino z modicū de aq̄ infundit̄. Tercia cā. qz si multū infunderet̄ de aq̄ z modicū de vino tūc substātia vini mutaret̄ in subam aque. z tūc nō fieret sanguis xpi p̄m̄ institutionē xpi. vñ d̄t In nocētius. vinū inq̄tū vigorosius z fortius. intātū etiā meli⁹ ē ad p̄ficiēdū sanguinē xpi. Nec dubitādū est quin ibi sit ver⁹ corpus z ver⁹ sanguis dñi nostri iesu xpi. ita qz ibi panis trāsmutat̄ in corpus xpi z vinū in sanguinē xpi. qz si quis dubitaret eēt reus corpis z sanguinis dñi z eēt dānād⁹. vñ d̄t quidā subtilis merista. Costat in altari carnē de pane creati. Illa caro deus est qui dubitat reus est.

Quinto notandū. autor dicit in lra. qz vinū dz eē claz z purz. Dubit̄ t̄ circa h̄. vtz. cū agresta aliq̄s posset celebrare vl̄ cū succo p̄sso de botris. Rñdet qz non. qz agresta siue succus nō h̄z purā subam vini. z cōsecratio sanguinis xpi dz fieri p̄ verz z purz vinū. qre seq̄tur qz nō p̄t fieri in succo. nec in agresta. Itē materia sanguinis dz eē verū vinū z purz z eiusdē sp̄s sed agresta nō est vera sp̄s vini. igitur zc. ¶ Diceret q̄s. quō ḡ agresta z vinū dñt. Dicit̄ sicut p̄pletū z incōpletū. vel dñt sicut magis z min⁹. sz talia diuersificāt sp̄m. ḡ p̄ficiēs cū his sp̄ibus grauissime peccat. Dubitaret q̄s. qd̄ dz de festo scti Sixti. cū ibi celebr̄et sanguis xpi cū succo p̄sso de botris. Rñdet Innocēt⁹ papa qz illud nō ē satis cautū. sed tñ in regionib⁹ calidis in q̄b⁹ succus vini cito maturescit ibi potest p̄secrari corpus xpi z sanguis mediante succo depresso. quia talis succus magis assimila